

taulell)

184

ROSA SERRA ROTÉS. Àmbit de Recerques del Berguedà

LA INDÚSTRIA MÉS INDUSTRIAL DEL MÓN RURAL: LES COLÒNIES

Les colònies, nuclis de poblament industrials situats en zones rurals, són un dels fenòmens més característics del procés d'industrialització de Catalunya. Les tèxtils més conegudes es localitzen a la vora dels rius Llobregat i Ter i dels seus afluents, però no són les úniques. Les mineres es troben a les conques carboníferes de Berga, Sant Joan de les Abadesses i Mequinensa, a Bellmunt del Priorat i a la conca potàssica del Bages. De cimenteres destaquen la desapareguda de Vallcarca (Garraf) o la del Clot del Moro (Berguedà). La Farga Lacambra (Osona) és metal·lúrgica, a Flix (Ribera d'Ebre) hi ha la gran colònia química, a Sant Vicenç de Calders la ferroviària, i de les elèctriques destaquem Capdella. Raimat (Segrià) i Graugés (Berguedà) són exemples d'un llistat que s'apropa al mig centenar d'agrícules. També funcionaven com a colònies els poblats dels embassaments.

Els empresaris intentaren aprofitar els avantatges de les lleis de colònies per estalviar-se impostos però el model s'escampà fins i tot sense comptar amb els beneficis de la llei. Així, dels prop de 300 estatuts concedits a Catalunya, només 18 corresponen a colònies tèxtils. A les zones rurals hi van trobar matèries primeres, terra, aigua per regar i per transformar en font d'energia gratuïta, mà d'obra barata i disciplinada a còpia de paternalisme i anys de control, i també àmplies oportunitats d'exercir competències i poder.

Són «els amos» a la colònia, al municipi i a la comarca, quan s'instal·len, quan la colònia creix i durant el franquisme. L'èxit del sistema es manifesta en la seva generalització i en el fet que, malgrat les inversions constants en obra i serveis a les quals cal sumar les inversions pròpies de l'activitat industrial, genera beneficis, pau social i protagonisme industrial.

A les colònies qui decideix quan i com s'ha de créixer, què i com s'ha de construir i on s'han d'ubicar els edificis, no són els poders públics, ni els tècnics municipals, ni els plans urbanístics, ni les lleis del mercat; és el propietari que actua en funció dels seus objectius empresarials, l'espai disponible, el pressupost, l'afany de protagonisme o la sensibilitat social i estètica, que s'apliquen de manera diferent segons l'època i la funció que l'edifici o espai ha de complir. Tot i que el sistema és comú, no hi ha dues colònies iguals; la diversitat és tan gran que fins i tot les colònies que han mort i les que es resisteixen a morir ho fan de manera diferent. El futur tampoc no pot ser igual per a totes.

Antiga colònia tèxtil de l'Ametlla de Merola (Puig-reig), que reconvertida l'activitat industrial, la manté modernitzada i activa amb altres empresaris. És un magnífic exemple de resiliència industrial.

Consell de redacció: Victòria Almuni (C.E. Seniençs), Joan Busqueta (UdL), Bernat Campins (Institut d'Estudis Balearics), Josep Campmany (Centre d'Estudis del Baix Llobregat), David Cao (P. Estudis Osonencs), Meritxell Ferré (Centre de Lectura de Reus), Narcís Figueras (UOC), Enric Garcia Domingo (M. Marítim Barcelona), Andreu Ginés i Sánchez (Federació d'Instituts d'Estudis del País Valencià), Oscar Jané (UAB), M. Carme Jiménez (IRMU), Manuel Lopez Esteve (UdL), Joan-Lluís Mas (Terra dels Avis, Cat. Nord), Jordi Morell (Taller d'Història del Clot), Manuel Pastor (Institució Alfons el Magnànim), Jaume Perarnau (Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya), Joaquim M. Puigvert (UdG), Teresa Reyes (Oficina Patrimoni Cultural - Diputació Barcelona), Enric Saguer (UdG), Carles Santacana (UB), Sebastià Serra (UIB), Ramon Ten (Fundació Bosch i Cardellach), Francesc Viso (CCEPC), Joan Yeguas (Centre de Recerques del Pla d'Urgell "Mascançà")

Consell assessor: Agustí Alcoberro (UB), Ferran Archilés (UV), Josep Casanovas (UVic-UCC), Montserrat Duch (URV), Enric Guinot (UV), Antonieta Jarne (UdL), Antoni Mas Forners (C.E. Repoblació Mallorca. UIB), Marina Miquel (Agència Catalana del Patrimoni Cultural), Conxita Mir (UdL), Vicent Olmos (UV), Joan Peytaví (UPVD), Santi Ponce (UVic-UCC), Joan Santacana (UB), Gemma Tribó (UB), Antoni Virgili (UAB). <http://www.irmu.org/projects/plecs>.

Revista editada per:

Amb el suport de:

